

daného poslali Bratři již patnáctiletého do Vitemberku. Po dalších čtyřech letech byl již tak platným a svými schopnostmi známým pomocníkem Augustovým, že — jak jsme výše pověděli — byl r. 1540 poslán na zahraniční cesty jako posel Jednoty. I jeho zápisy o těchto cestách svědčí o smyslu pro historický záznam. Vedle toho uplatní ve službě Jednoty i své znalosti jazykové i vědění theologické.

Své významné druhy předčí v průběhu let nejmladší z těch, které tu uvádíme na jeviště dějin Jednoty: *B. Jan Blahoslav*. Narodil se 20. února 1523 v Přerově na Moravě. Otec Blažek, dosti zámožný měšťan, byl údem Jednoty stejně jako matka Kateřina rozená Bezperová [Bezpero]. Syn užíval leckdy řeckého překladu matčina jména — Apteryx — jako pseudonymu. Od matčina bratra slýchal vyprávět o první době Jednoty a o B. Matějovi. Náklonnost rodiny k Jednotě dosvědčuje, že se i mladší bratr Janův, Martin Abdon, stal knězem Jednoty a nebyl mezi posledními, třebaže mu byl vyměřen jen krátký věk [1529 až 1561]. Jan, jenž si jméno Blahoslav upravil patrně ze jména otcova, byl zprvu vychováván v přerovském bratrském domě u B. Volfa, jehož si povždy velice vážil, pak v Prostějově u B. Martina Michalce. Dvacetiletý byl poslán do latinské školy Valentina Trozendorfa v Goldberku. Tu si osvojil plynou latinu a byl svým učitelem pro celý život získán protestantskému humanismu. Další studijní rok pobyl ve Vitemberku, v obou případech jako jeden ze skupiny mladých bohoslovců, které nyní Jednota posílala na zahraniční školy v hojnějším počtu. Po návratu byl opět pomocníkem B. Michalce až do jeho smrti. V této době napsal svůj první spis „O původu Jednoty bratrské“. Založil jej na starší bratrské literatuře, kterou úvodem vypočítává — jde především o Krasonického „O učených“ — takže jeho práce nemá samostatné ceny historické, vyniká však formou i ryzím jazykem a určitostí cíle: podat přesvědčující důkaz, že Jednota vznikla z vůle Boží. Není divu, že pozdější bratrští dějepisci právě z něho čerpali. Příštího roku 1548 byl Blahoslav přeložen do Ml. Boleslavě.

Nástup těchto mužů na přední místa v Jednotě bude zna-

menat její utvrzení v jistotě, že její osobitá cesta musí být co možná zachována vedle luterství, ač ještě Blahoslava silně zaujal starý Luther, zejména pak že má Jednota své zvláštní místo vedle církve utrakvistické. A zde se po řadě let srazí s Augustou, který se vrátí k předchozím plánům. Zatím však bude jim všem projít nesnadnou zkouškou, která těžce zkruší Jednotu v Čechách, především předního z jejich seniorů.

[XII]

Pod následky šmalkaldské války

OD VYSLOVENÍ ŘÍŠSKÉ KLATBY nad Lutherem a jeho stoupenci [1521] vyčkával císař Karel V. příhodné chvíle, aby zakročil proti reformaci a zároveň aby zvýšil svou moc nad říšskými knížaty. Po válkách s Francií, s Turky, s papežem uvolnil si konečně ruce k válce s evangelickými říšskými stavby, sdruženými ve *Šmalkaldském spolku*. R. 1546 boj zahájil s diplomatickou lstí. Předstíral, že zakročuje jen proti předním protestantským knížatům, proti saskému kurfiřtovi Janu Fridrichovi a proti hessenskému lantkraběti Filipovi, aby je ztrestal pro starší porušení řádu v Říši, nikoli tedy z důvodů náboženských. Dalekosáhlými sliby získal na svou stranu kurfiřtova bratrance Mořice, saského vévodu. Území kurfiřtovo i vévodovo sousedilo s Čechami.

V Čechách si byli stavové podobojí — stejně jako protestantská veřejnost v Německu — vědomi, že válka má potlačit reformaci a že výsledek války bude mít, při těsném spojení krále Ferdinanda s jeho císařským bratrem, nutně vliv i na české poměry politické i náboženské. Vítězství německých souvěrců přinese i Čechům uvolnění, kdežto porážka evangelických knížat